

חינוך לחיים

פרשת כי תבוא

על מצות ביכורים כתוב: "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיך". וצריך להבין: מהו "כל" הטוב? אם הכוונה רק לפירות הביכורים שה' נתן לנו, היה צריך להיות כתוב "ושמחת בטוב". אפשר להסביר כך: הכוונה היא לכל הטוב שה' נתן לנו בכל יום ויום בכל תחומי החיים. כלומר, התורה אומרת שאדם צריך לשמוח ולהודות על כל הטוב שה' נתן לו. כתוב במדרש רבה: "בראשית ברא" בשביל ביכורים - שנקראו ראשית, נברא העולם. וצריך להבין: בשביל מצוה המתקיימת פעם בשנה, נברא העולם?

מסביר הגר"י ניימן זצ"ל מורו ורבו של אבי ז"ל: כתוב במצות ביכורים 'שכל בעלי אומניות היו עומדים בפניהם של מביאי הביכורים ושואלים בשלומם' ומדוע חייבו אותם זאת? הרי ההלכה היא שפועל השכור לבעל הבית, אסור לו לשאול בשלום חברו, ומשום שגוזל בעל הבית, ובזמן זה היה צריך לעבוד, והנה כאן במצות ביכורים התירו לפועלים לעזוב מלאכתם בשביל לעמוד בשורה בכניסה לירושלים, ולומר שלום למביאי הביכורים? אלא, אומר האלשיך הקדוש, שהתורה מראה לנו בזה כמה גדולה וחשובה מצות הבאת ביכורים כי שורשה ומהותה היא הכרת הטוב לבורא העולם על מה שנתן לו, ובמידה זו ניכר האדם האם עדין נפש הוא, שמתבונן בקורה אותו, ומודה להקב"ה על כל חסדו, או שגם רוח הוא ולא יכיר ולא יודה להקב"ה על כל טובתו עמו. ולכן התירו לבטל את הפועלים ממלאכתם, כדי לייקר ולחבב מצוה זו של הכרת הטוב בעיני הבריות. מעתה, כותב הגר"י ניימן זצ"ל, מובנים לנו דברי המדרש, שבשביל מצות ביכורים שבאה להחדיר לנו חיוב הכרת הטוב לבורא העולם, בשביל זה נברא העולם! כלומר, בלי להכיר טובה שכל דבר ודבר שיש לי הוא מהקב"ה, חסר באמונה השלמה! להכיר בבורא העולם שברא את העולם ועשהו, לזה לא צריך חכמה יתירה, אבל להכיר כי כל נשימה ונשימה כל פעולה ופעולה זה מאיתו יתברך, זו מעלת האמונה! וזה נלמד ממצות ביכורים, שבשבילה העולם נברא, כי בלי אמונה בהקב"ה אין קיום לעולם!

ה"אור החיים" הקדוש כותב על הפסוק "ושמחת בכל הטוב": "ואין טוב אלא תורה וכו', שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם". נשאלת השאלה: מדוע אנחנו לא מרגישים את זה? למה התלמידים/ילדים שלנו לא "משתגעים ומתלהטים אחריה"? כדי לענות על שאלה זו, נתבונן בדברי חז"ל על התנא הקדוש רבי עקיבא: "מה היה תחילתו של רבי עקיבא? אמרו בן ארבעים היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר: מי חקק אבן זו? לא המים שתדיר נופלים עליה בכל יום? והיה רבי עקיבא מתמיה על זה. אמרו לו: עקיבא! אי אתה קורא אבנים שחקו מים. מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו - מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשים כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את ליבי שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה..."

מסלנט: רבי עקיבא, שהיה מיואש מאי הצלחתו בלימוד התורה התבונן במים הנוטפים ללא הרף על האבן. הוא ראה את השקע שנוצר בתוך האבן ולפתע הבין הכל... אם שחקו המים את האבן הרי עשו זאת כל טיפות המים שנפלו עליה במשך הזמן. גם הטיפה האחת והבודדה השאירה את רישומה על האבן אפילו שאין הדבר ניכר לעין. הוא הדיון, חשב רבי עקיבא, גם בלימוד התורה, כל רגע של עיון מותיר את רישומו במעמקי הלב. גם אם לא רואים זאת עכשיו, ברבות הרשמים תחול בו המהפכה הברוכה... התבוננותו באותה האבן שחקקה המים לימדה אותו שאין צריכים - לכבוש את ההר בבת אחת. הוא הבין שחור באבן לא נעשה מיידית על ידי הטיפה הראשונה אשר נטפה עליו אלא בהצטרף טיפות - רבות. ומכאן הוא הקיש אף לעניין לימוד התורה, וחשב לעצמו: לא בבת אחת, לא ביום אחד, אלא צעד אחר צעד אך לבסוף לבטח - יחקקו דברי התורה את ליבי. מיד חזר ללמוד תורה...

ממדרש זה יסוד נפלא: החריטה באבן מתחילה מהטיפה הראשונה! כי אם נאמר שהטיפה הראשונה אינה פועלת נמצא שהטיפה השניה היא הראשונה, וגם היא אינה פועלת, - שהרי ראשונה היא... וכן השלישית, עד לאחרונה... איך אם כך נחקקה האבן? חייבים לומר שהראשונה פעלה, למרות שהשפעתה הייתה מזערית ובלתי מורגשת. עכשיו יש לנו תשובה ברורה לשאלה רבי עקיבא מלמד אותנו - שלא יתכן שמשתגעים ומתלהטים אחריה מיד בהתחלה. מי שמצפה לזה יתאכזב במהרה ועלול להתייאש וליפול. כדי להגיע למצב של "משתגעים ומתלהטים" צריכים הרבה סבלנות... עוד שורה ועוד עמוד, עוד דף ועוד פרק, שיעור ועוד שיעור. יש חשיבות רבה ל"דברים הקטנים"... בסוף הכל מצטרף יחד ומחולל את השינוי ואז תגיע ההרגשה אותה מתאר ה"אור החיים". "אין מים אלא תורה!" תורה זה כמו מים, טיפה ועוד טיפה מצטרפים לנחל... כל מילה של תורה עושה רושם ומשפיעה על הלב.

שלנו שישתגעו ויתלהטו אחריה מיד. אך צריך לזכור שכשאנחנו רוצים לשפר ולחנך, עלינו להתחיל בדברים הקטנים. להעריך כל מעשה טוב וכל התקדמות ואפילו הקטנה ביותר ואם נעשה כך נזכה לראות גם את ה"דברים הגדולים"

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com